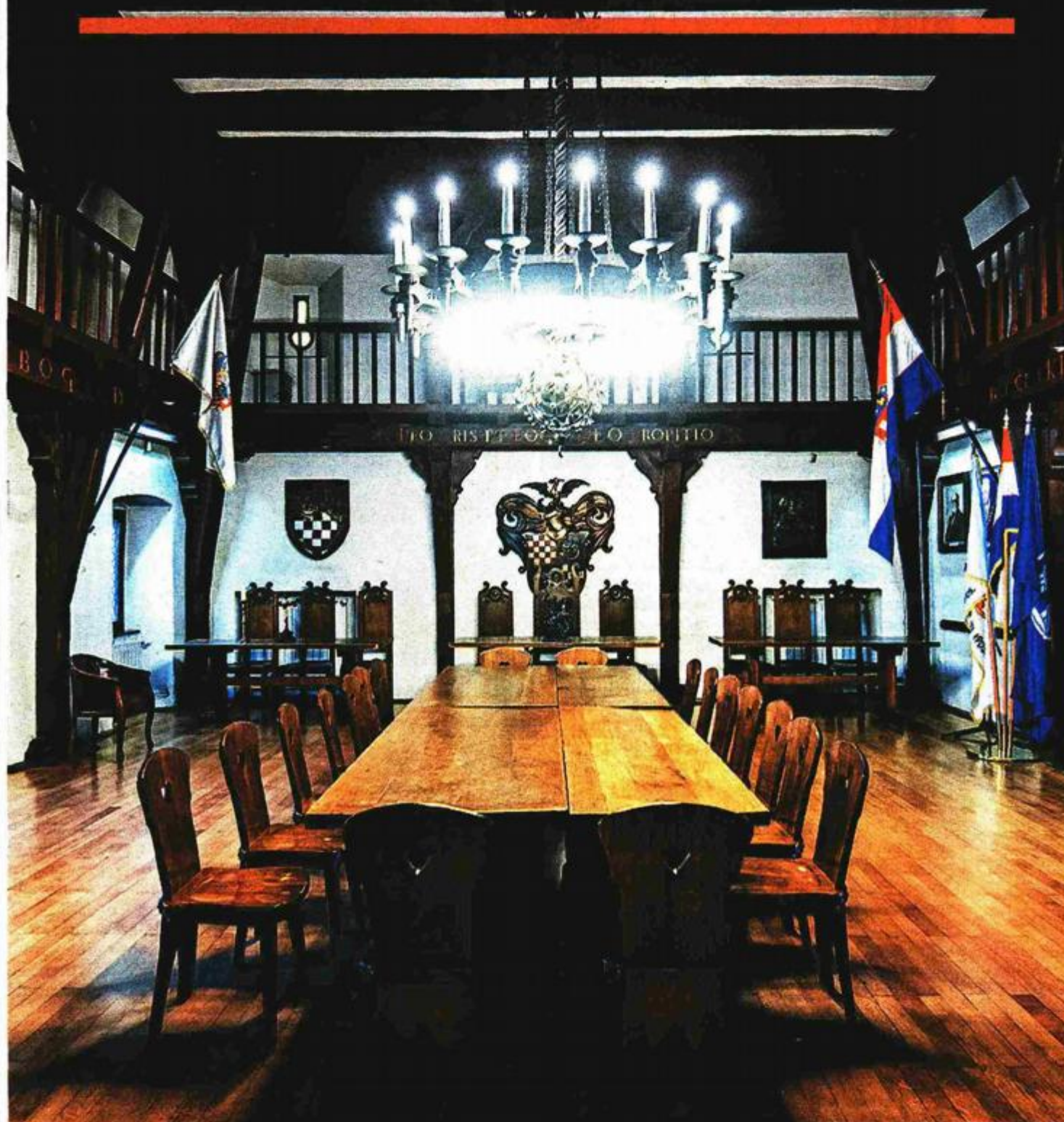

JUTARNJI U SKROVIŠTU DRUŽBE 'BRAĆE HRVATSKOG ZMAJA'

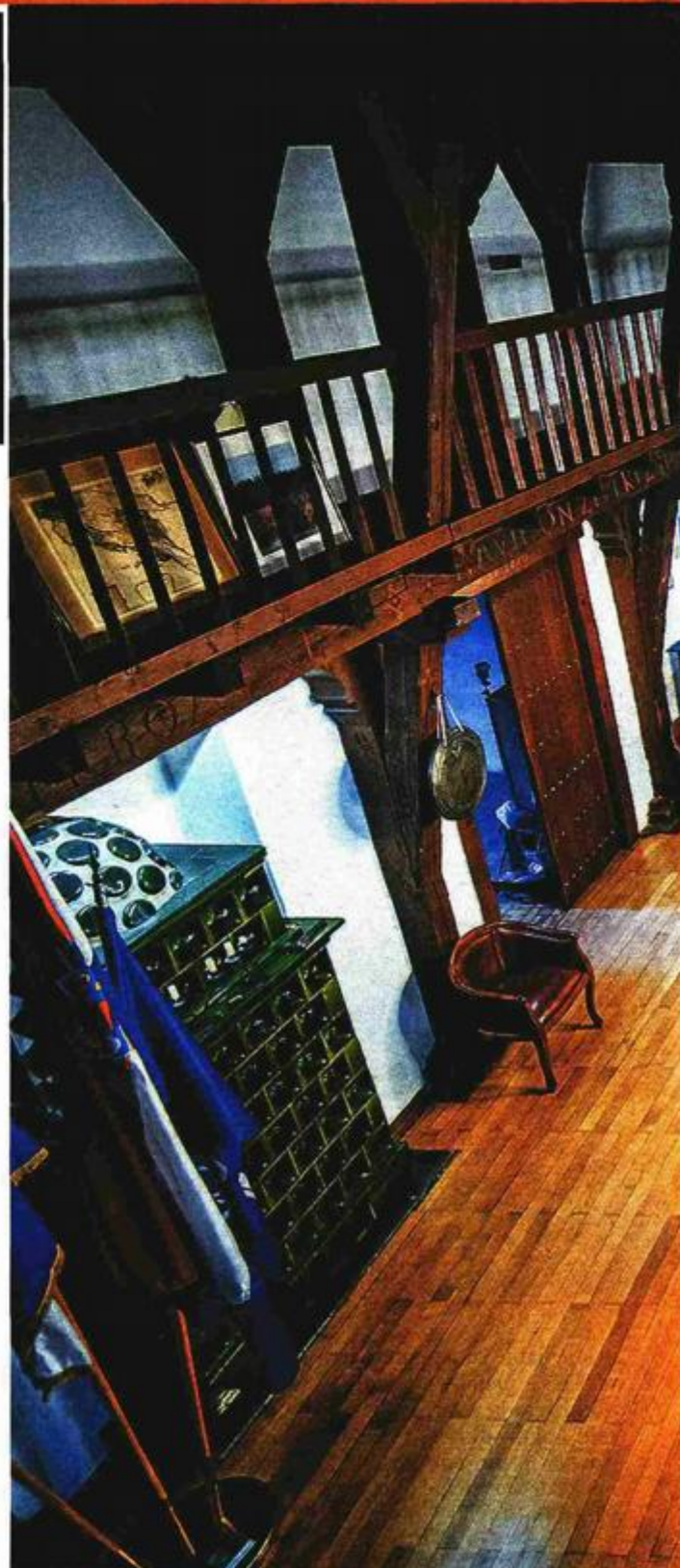
str. 6
→

KAKO DJELUJE TAJNO DRUŠTVO S GORNJEGA GRADA

EKSKLUZIVNO SKROVIŠTE DRUŽBE 'BRAĆA

Grb društva (posve lijevo). Spomen-ploča iz 1938. na ulazu u Kulu posvećena tadašnjem Velikom meštru Braće hrvatskog zmaja Milutinu Mayeru (lijevo). Zmajski-viteška dvorana Kule nad Kamenitim vratima (velika slika).

Jutarnji u Kuli Kamenitih vrata: Ovako izgleda središnjica tajnog društva koja uskoro kreće u obnovu

Početak iduće godine počinje milijunska sanacija Kule Kamenitih vrata, koju su prije točno 107 godina upravo Braća hrvatskog zmaja spasila od propadanja

PIŠE
**KORANA
 SUTLIĆ**

SNIMILA NEJA
MARKIČEVIĆ/CROPIX

U Kamenitim vratima postoje jedna vrata koja su, iako napravljena od kovanog željeza, zapravo neprijetna. Tog su podneva bila otvorena, pa se penjemo na prvi kat, smješten iznad središta. I ulazimo u "zmajsko gnijezdo". Zmajski dvorana smještena je unutar kule Kamenitih vrata i pripada Družbi Braća Hrvatskog Zmaja. Štoviše, pripada Družbi koja je zaslužna za to što uopće danas još imamo kulu nad Kamenitim vratima.

Naime, početkom 1907. Zagrebom se prionio glas da je u novoj regulatornoj osnovi grada predviđeno rušenje ku-

le Lotrščak te kule nad Kamenitim vratima jer sprečavaju odvijanje prometa između Gornjeg i Donjeg grada. Saznavši za to, Meštarski zbor Družbe Braća Hrvatskog Zmaja, na prijedlog svog suosnivača i prvog Velikog meštra Emilija Laszowskog, odlučuje se zauzeti za to da se te povijesne građevine sačuvaju potomstvu.

Kršćanska načela

Laszowski odlazi gradonačelniku Milanu Amrušu i traži da gradska uprava poduzme mjere kako kulu ne bi snašla sudbina kao Bakačevu kulu koja je zajedno s bedemom ispred katedrale srušena 1907. godine. Kula Kamenitih vrata ipak nije srušena te je u suradnji s Amrušom dogovoreno da u njoj budu prostori Družbe Braća Hrvatskog Zmaja i da se ondje osnuje prva zagrebačka knjižnica i gradski muzej.

Družba je potom sabrala prve knjige i starine zanimljive za Zagreb. Ovdje se smjestio i prvi gradski arhiv. Muzejom je upravljao Laszowski, a knjižnicom Velimir Deželić st. Emil Laszowski bio prvi Veliki meštar, Velimir Deželić st. zamjenik, a Stjepan Širola prvi Meštar protonotar te su tako činili prvo Vijeće trojice. Danas je (deveti) Veliki meštar Družbe Nevio Šetić, Zmaj od Istre, koji nas je dočekao na prvom katu kule gdje se nalazi njihova svečana dvorana.

- Od svog osnutka Družba se zauzima za kršćanska na-

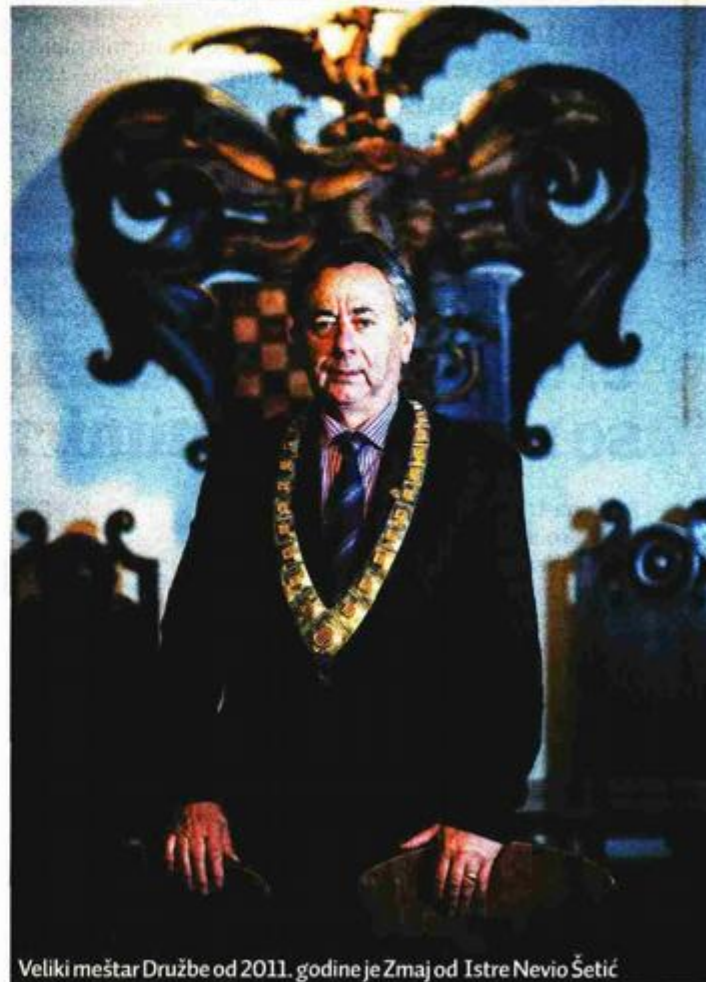
Nakon što je 1946. djelovanje družbe zabranjeno, prvi Veliki meštar Laszowski umire tužan i osamljen

čela. Međutim, naši članovi mogu imati svjetonazor kakav žele i o tome se ne raspravlja - istaknuo je Nevio Šetić dok sjedimo za drvenim stolom s puno stolaca.

Rekonstrukcija kule

A kada su se Zmajevi 1990. godine ponovno osnovali, jer je rad njihova društva bio zabranjen u vrijeme socijalizma, u svom su prostoru našli tek nešto preostalih originalnih predmeta. Ostala je tek jedna stolica od glavnog stola prema kojoj su zatim uz pomoć Ivana Rabuzina napravili ostale. U divnoj dvorani ističe se i impresivni golemi luster iznad stola.

- Kad se gradska knjižnica iselila u adekvatniji prostor, kao i arhiv i muzej, 1938. godine prema nacrtima arhitekta Jurja Denzlera, Zmaja od Harmice, izvršena je potpuna rekonstrukcija unutrašnjosti kule. Prema njegovim je pro-

Veliki meštar Družbe od 2011. godine je Zmaj od Istre Nevio Šetić

HRVATSKOG ZMAJA' NA GORNJEM GRADU

**U
ZMAJEVU
GNIJEZDU**

Počasni član bio je Tuđman, Zmaj od Sinjeg Mora je Gotovina, a Nela Sršen je Zmajica od Narone

Nela Sršen, Zmajica od Narone, biskup Juraj Jezerinac, Zmaj od Jezerina, i drugi. Međutim, mi smo svi braća jednakih - objašnjava Šetić.

Družba ima svoj grb, zastavu, himnu, znak, pečat i lanac Velikog meštra.

Obnova 1990. godine

U starija vremena Družba se založila za povratak kosti Zrinskog i Frankopana u domovinu. Štuju i blaženog Alojzija Stepinca, koji je bio njihov počasni član. Družba je samo do 1946. godine postavili su 86 spomen-ploča.

- Knjigom, spomen-pločom i bistom dajemo značaj pojedincima ili procesu iz hrvatske povijesti. Srijedom ovdje organiziramo tribine na koje mogu doći svi, ali sjednice našeg društva su zatvorene za javnost - ističe Nevio Šetić.

Tijekom povijesti su Zmajevi imali tri razdoblja djelovanja. Prvi kontinuitet bio je u razdoblju od 1905. do 1946. godine. Doduše, u tom je razdoblju bio i jedan kraći prekid. Nakon uspostave NDH je poglavnik Ante Pavelić, bez prethodne obavijesti i znanja Družbe i članstva, donio u studenome 1941. godine zakonsku obvezu o osnivanju Viteškog reda hrvatskog zmaja, kojom je ukinuo Družbu Braća Hrvatskog Zmaja.

"Na taj je način Družba, koja je bila nadstranačka i samostalna udruga građana, pretvorena u državnu ustanovu, što većina članova nikad nije prihvatila te je bojkotirala Viteški red sve do proljeća 1943., a Laszowski se ponovno aktivirao tek u svibnju 1945. kada je s Mladinom Deželicem, bivšim Velikim meštro i Velimirovim sinom, posjetio ministra prosvjete u Vladi NRH Antona Vrkljana i tražio da podupru njihov rad, što im je isprva dozvoljeno", piše u knjizi "Emilij Laszowski Szeliga" autora Milovana Petkovića, koja nedavno izdana.

Međutim, Ministarstvo unutarnjih poslova NRH - Odjel narodne sigurnosti 1946. donosi odluku kojom je zabranjen rad i raspuštena Družba Braća Hrvatskog Zmaja te konfiscirana njezina imovina s obrazloženjem da je Družba i prije 1941. bila "profasistička i nenarodna udruga". Taj je čin posebno shrvao Emilija Laszowskog koji umire osamljen u Zagrebu 28. studenoga 1949.

- Do 1990. godine Zmajevi su se sastajali povremeno i potajno. Družba je obnovljena te godine i danas okuplja članove na prvome mjestu iz redova ostvarenih pojedinaca iz političkog, kulturnog, znanstvenog i crkvenog života - kaže Nevio Šetić.

Bista Alojzija Stepinca kojeg 'zmajevi' izmimno štuju (gore). Dvoranom u kojoj se sastaju braća dominira impresivni kristalni luster (dolje). Isus na raspelu podno zmajeve glave u kuli (desno)

jektima oblikovana i velika dvorana koju zovemo Zmajska ili Viteška dvorana. Tom je prilikom iz kovanog željeza izrađen umjetnički oblikovan luster s 24 svijeće u viteškim rukavicama - objašnjava Nevio Šetić.

Kad je riječ o imenu Družbe, utemeljitelji su udruzi namijenili osebjni naziv Zmaj, prisjećajući se pritom Reda zmajskih vitezova hrvatsko-ugarskog kralja Žigmunda.

O dubini smisla Družbina djelovanja najbolje govori njezino geslo koje je izrezbaren na gredi galerije: "Za žrtvenike i ognjišta Božjom milošću!"

Matica i 19 stolova
 U dvorani se nalaze tri stola Meštarskog zbora u čijem je središtu prijestolje Velikog meštra. Danas Družbu čine matica i 19 zmajskih stolova u županijskim središtima. Od davne 1905. do danas Družba je ubilježila oko 1700 članova.

- Broj članova je ograničen i može dosegnuti 310 članova. Nastojimo okupiti stvaralačku duhovnu elitu Hrvatske. Članom se postaje na preporuku dva druga člana. No, postoje i počasni članovi pa je, recimo, naš počasni član bio predsjednik Franjo Tuđman, Zmaj od Hrvatske. Počasni članovi su i Ante Gotovina, Zmaj od Sinjeg Mora,

PRVI VELIKI MEŠTAR Stručni skup i izložba o Laszowskom

Družba Braća Hrvatskog Zmaja Hrvatskim restauratorskim zavodima i Hrvatskim državnim arhivom organizira znanstveno-stručni skup i izložbu "Stoljeće nakon Laszowskog", koji će se održati u petak 28. studenoga. Također, Družba će morati nakratko početi s javnim predavanjima i tribinama srijedom u Zmajskoj dvorani zato što počinje obnova kule. ●

